

num hoc Jure imbutos animos aberraturos verifimiliter existimare debemus. Unde quamvis non iisdem, quibus inchoatus fuit Auspiciis, liber hic noster in lucem prodeat, in communi saltem periculo non fuisse nos ociosos, sed quoquo modo tulisse opem, juvabit. Accipite igitur privati quidem hominis, Pontificio tamen mandato, ad Jus Canonicum & scriptas & castigatas Institutiones: cumque eis nihil sit comprehensum, quod (ni fallimur) sacris Canonibus penitus non consentiat, ita existimate, si de Pontificis manu eas accepissetis, fuisse id perinde futurum, ac si vobis vasis aureis, ac longe splendidissimis mensis fuissent fercula ministrata: nunc cum de manu nostra, ac si fictilibus illa quidem atque exoticis, in sapore tamen nullam fore differentiam.

INSTITUTIONUM
JURIS CANONICI
LIBER PRIMUS.

TITULUS PRIMUS
DE JURE CANONICO.

Dividitur in tres partes. In prima ponit, unde dicatur Jus Canonicum. In secunda, quid sit. In tertia, ex quibus constet. Partes patent. h. d.

JURI canonico daturum operam nosse oportet, unde talis denominatio descendat. Et quidem Jus generale est nomen: Canonicum vero dicitur a verbo Græco Κανών a, quod latine idem significat, quod regula: unde Jus Canonicum Jus regulare non male dixeris: quam denominationem ex eo accepit, quod ex regulis priscorum Patrum ad rectam vivendi normam institutis deductum fuerit. Est igitur Jus Canonicum, quod civium actiones ad finem æternæ beatitudinis dirigit. Constitat vero in primis id Jus divinæ legis Præceptis, Consuetudine, & constitutionibus: quæ singula qualia sint, diligentius dispiciamus.

TITULUS II.
DE JURE DIVINO, CONSUETUDINE, ET CONSTITUTIONIBUS.

Jus divinum est, quod continetur in Lege, & Evangelio, & est immutabile. h. d.

Jus divinum est, quod in Lege continetur, & Evangelio, & est immutabile semper permanet. Sunt enim Legis, & Evangelii præcepta aut moralia, aut mystica. Moralia præcepta nullam omnino mutabilitatem recipere possunt: Mystica vero, etsi quantum ad superficiem mutata videantur, secundum moralem tamen intelligentiam nullam mutationem recepisse comperiuntur.

Quid sit Consuetudo, & unde duxerit originem, & quam vim habeat. h. d.

§. 2. Jus d. consuetudinis post naturalem legem sumit exordium, ex quo homines in unum convenientes ceperunt simul habitare: quod ex eo tempore factum creditur, quo Cain civitatem ædificasse legitur. Est autem Consuetudo e Jus quoddam moribus institutum, quod pro lege suscipitur. In iis enim rebus, in quibus nihil certi divina statuit Scriptura f, mos populi Dei, & instituta majorum pro lege tenenda sunt: & sicut prævaricatores divinarum legum, ita contemptores Ecclesiasticarum consuetudinum sunt coercendi.

Prava consuetudo non ligat.

§. 3. Hæc tamen de ea consuetudine intelligere nos oportet g, quæ neque divino Juri, neque Canonicis contradicit Institutis: si quid autem contra fidem h Catholicam usurpare dignoscitur, non tam consuetudo, quam ventus erroris est appellanda i.

Quid sit constitutio, & quotuplex: & civiles constitutiones,

a Can. 1. dist. 3. b dist. 1. in sum. c can. in. §. bis itaque dist. 6. d can. in. §. jus vero consuetudinis. dist. 6. e can. consuetudo. 1. dist. f can. in iis rebus 11 dist. g. consuetudinis. §. cum vero. & c. seq. dist. 11. h. c. consuetudinem. d. dist. 11. i c. consuetudo. 8. dist.

quæ non sunt contra Evangelium, & canones, sunt honoranda, licet ipsis Ecclesia non ligetur.

§. 4. Constitutio a est lex scripta. Constitutionum autem b aliæ Civiles, aliæ Ecclesiasticæ Civiles sunt, quas Princeps, aut Magistratus, aut populi sibi metipsis sanciant: quæ quidem si Evangelicis, atque Canonicis decretis non sint contrariæ c, sunt omni reverentia dignæ, atque eis Ecclesia sæpe contra d hæreticos, contra Tyrannos, & quoscumque pravos utitur: alioquin nullius sunt momenti, quod usque adeo obtinet, ut etiam si quid in eis statutum fuerit, quod Ecclesiarum respiciat commodum, nullius firmitatis existat, nisi ab Ecclesia fuerit comprobatum.

Sed nos ad Ecclesiasticas constitutiones styllum vertamus, earum originem, species, & auctoritatem breviter referentes.

TITULUS III.
DE ECCLESIASTICIS CONSTITUTIONIBUS.

Canones quibus consent, & quotuplexia sunt Concilia, & quæ Concilia universalis.

Canonum e quidem alii sunt statuta Conciliorum, alii decreta Pontificum, aut dicta Sanctorum. Conciliorum vero alia sunt universalis, alia provincialia, alia vero Episcopalia. Universalis sunt, quæ Sancti patres ex universo orbe f in unum convenientes juxta fidem Evangelicam & Apostolicam condiderunt.

Initium universalium Conciliorum celebrandorum post Apostolos cepit temporibus Constantini: & ipsorum celebrandorum est apud sedem Apostolicam auctoritas.

§. 2. Quorum g celebrandorum initium post sanctissimos Apostolos a temporibus Constantini Magni cepit: ipse enim primus, cum fervente persecutione docendarum plebium commoditas minime daretur, Christianis, ut libere congregarentur, facultatem præstitit. Legitima h vero Conciliorum universalium aggregandorum potestas, & auctoritas est penes sedem Apostolicam, quæ i, si Romanus Pontifex interesse impediatur, unum, vel plures speciales ad hoc legatos constituere solet.

Quatuor sunt principalia Concilia: Nicænum, Constantinopolitanum, Ephesinum, Chalcedonense.

§. 3. Inter k cætera autem Concilia quatuor sunt, quæ totam principaliter Christianam fidem complectuntur, quasi quatuor Evangelia; Nicænum scilicet, Constantinopolitanum, Ephesinum, & Chalcedonense: in quibus velut in quadrato lapide sanctæ fidei structura confurgit.

Inter discordantia Concilia præponitur sententia ejus, quod est majoris auctoritatis.

H h h h h

a Can. constitutio. 2. dist. b 3. dist. in sum. c gl. p. can. cum ad veram. 96. dist. d can. 1. in fin. & can. seq. dist. 10. e can. 2. §. porro. dist. 3. f can. 1. in princ. vers. sub hoc dist. 15. g can. 1. in princ. dist. 15. h dist. 17. in sum. in fin. & can. 1. & seq. d. dist. i quibus, forte, k can. 1. §. inter. cætera. & can. seq. dist. 15.

§. 4. Alia vero Concilia, quæ ductu Sancti Spiritus congregata, & celebrata fuerint, proximum ab istis sibi locum vindicant. Quid si quando inter eos discors sententia inveniat, illius sententia magis est teneanda, cujus antiquior & major est auctoritas.

Provincialia Concilia quæ sunt, & quam auctorit. habeant.

§. 5. Provincialia Concilia sunt, quæ propter Ecclesiasticas causas, & altercationum sedationes per singulas provincias, convocante Metropolitanò Episcopo omnes provinciales Episcopos, & cathedralium Ecclesiarum capitula celebrari placuit. Hæc autem neque diffiniendi, neque generaliter constituendi vim aliquam habent: sed tantum curandi, ut id servetur, quod alias statutum est, & quod generaliter, seu specialiter observari præceptum est, licet interdum & quæ ab his recte statuta sunt, etiam Catholica Ecclesia suscipiat.

Quæ sint Episcopalia Concilia, & qui ipsis ligentur.

§. 6. Episcopalia Concilia sunt, quæ Episcopus in sua diocesi singulis annis convocatur, dum inter suos Abbates, Presbyteros, & Clericos cognoscit. In iis, si quid ab Episcopo statutum fuerit, nec subditi extra diocesim constituti, neque ignorantibus (nisi sit ignorantia supina) ligantur. Quamobrem pastoralis officii cura postulat, ut, quæ in illis constituta fuerint, Episcopus suis plebibus nota facere non omittat.

Decreta Pontificum Romanorum a quibuslibet decretis Conciliorum.

§. 7. Decreta quoque Pontificum Romanorum canonibus Conciliorum pari potestate exæquantur. Nam si id demum hodie probatur, quod sedes Apostolica probavit, & quod illa repulit, rejicitur: nullo magis quæ ipsa pro Catholica fide pro sacris dogmatibus diverso tempore scripsit, debent ab omnibus reverenter recipi.

Scripta Sanctorum non inserta iuri communi, secundum post decreta Pontificum Romanorum locum obtinent.

§. 8. Alia sane est causa eorum, quæ sancti viri, vel sacræ pagine interpretes scripta reliquerunt: nam quæ sacris canonibus inserta comperiuntur, parum cum eis obtinent firmitatem: cætera vero post seita Pontificum auctoritatem tenent: nam licet divinarum scripturarum interpretes scientia Pontificibus interdum præcedant, quia tamen statuendi potestate destituuntur, in scripturis quidem exponendis illis quandoque præponuntur: in causis vero diffiniendis secundum post eum locum habere merentur. Aliud est enim causis terminum imponere, aliud scripturas diligenter interpretari, cum in negotiis diffiniendis non solum necessaria sit scientia, verum etiam potestas.

Jus Canonicum versatur circa Personas, Res, & Judicia.

§. 9. Versatur autem jus canonicum circa tria: circa personas, res, & judicia.

Verum quia posteriora duo ad personas referuntur, videamus prius de personis: parum enim esset illa noscere, si personæ ignorentur, quarum causa illa ipsa constituta sunt, & per quas ea omnia administrantur.

TITULUS IV. DE JURE PERSONARUM.

Christianorum quidam sunt Laici, quidam Clerici: & Clericorum quidam sunt in Sacerdotio constituti, quidam in sacris, non in sacerdotio, quidam nec in sacerdotio, nec in sacris.

Personarum genera duo sunt: unum Laicorum, alterum vero Clericorum. Laici, qui & populares dici possunt, sunt, quibus licet temporalia possidere, uxorem ducere, causas agere, inter virum, & virum ju-

a Dist. 17. per totum. & can. propter. dist. 18. b d. dist. 18. c. 18. in sum. c can. pen. in Palea 18. dist. & c. sicut. olim. extr. de accus. d can. 1. per totum dist. 19. e dist. 20. per totum. f §. sed aliud in sum. d. distinct. 20. g can. duo sunt genera. 12. quest. 1.

dicare. Clerici sunt, qui divinis officiis mancipati sunt, & quos ab omni strepitu cessare convenit.

Videamus igitur de iis, qui divinis officiis sunt ascripti: nam si cognoverimus, quæ istæ personæ sunt, simul etiam & qui Laici sint, intelligemus. Horum autem quidam sunt in sacerdotio, quidam in sacris, quidam nec in sacerdotio, nec in sacris. Rursus eorum qui in sacerdotio constituti sunt, quidam sunt in altiore gradu, vel ordine positi, quidam vero in inferiore. Videamus igitur primum de his sacerdotibus, qui in altiore gradu positi sunt, proxime de his, qui in inferiore, ac subinde de his, qui tantum in sacris ordinibus constituti sunt, visuri, & demum de his, qui nec in sacerdotio, nec in sacris reperiuntur.

TITULUS V.

DE EPISCOPIS, ET SUMMO PONTIFICE.

Episcoporum ordo est tripartitus, & Patriarchæ primum post Papam locum tenent.

In altiori gradu constituti sunt Episcopi. Est autem Episcoporum ordo tripartitus: alii enim sunt Patriarchæ, sive Primates: alii Archiepiscopi: alii simpliciter Episcopi. Patriarchæ sunt, qui primum post Romanum Pontificem locum tenent: quales Constantinopolitanus, Alexandrinus, Hierosolymitanus, Antiochenus. Appellantur autem Patriarchæ, quia summo honore funguntur, quasi Patrum Principes: unde ob dignitatis excellentiam, & crucem e iis deferre, & ab Episcopis, & Archiepiscopis appellationes recipere jure permittitur.

Archiepiscopi sunt Præsules Episcoporum unius provincie.

§. 2. Archiepiscopi sunt unius provincie Episcoporum Principes, & Præsules. Provincie siquidem longo ante adventum Christi tempore maxime ex parte divisæ erant: quæ diviso postmodum ab Apostolis, & eorum successoribus renovata est. Itaque ubi dudum Primates erant seculi, nostros Patriarchas, vel Primates leges Ecclesiasticæ poni iusserunt. In civitatibus autem Metropolitanis, quæ minores Judices habebant, illi hodie præstant, qui Metropolitanorum, aut Archiepiscoporum nomine designantur. Ad hos igitur inter suos Suffraganeos cognoscere pertinet: a quibus tamen si diutius illi habiti, & accepti fuerint, ad Primates, aut sedem Apostolicam appellare poterunt.

Episcopi sunt qui præstant majoribus populis, & Latine speculatores appellari possunt, & magna est ipsorum in Ecclesia auctoritas.

§. 3. Simpliciter autem Episcopi sunt, qui majoribus populis, & frequentioribus civitatibus præstant. Hi speculatores latine dici possunt: Episcopus enim quasi speculator in Ecclesia præpositus est: mores enim, & vitam populorum infra se positorum speculatur, & perspicit. Horum autem non modica in Ecclesia est auctoritas: nam præter ligandi, solvendique potestatem, & visitandi diligentiam, soli sacrum chrisma conficiunt, soli Dei altaria, & Ecclesias consecrant, & pollutas repurgant, Clericos ordinant, suspendunt, & deponunt: ad hos pertinet excommunicatio, purgationis indictio, dispensatio, solennis poenitentia impositio.

Quod inferiori conceditur, multo magis conceditur & superior.

§. 4. Quod autem diximus, prædicta solos Episcopos efficere posse, non eum habet intellectum, quasi Archiepiscopi, & Primates non eandem habeant potestatem, sed quod Presbyteris, & cæteris inferioribus illa non concedantur.

a Can. 1. vers. ordo. dist. 21. b d. can. 1. §. Patriarchæ. c C. antiq. Patriarchalium. extr. de priv. d can. 1. dist. 21. e c. 1. dist. 99. f can. 1. §. Episcop. dist. 21. g can. 1. vers. ad Episcop. dist. 25. can. quamvis. dist. 68. & 26. q. 6. per totum.

tur. Ridiculum enim esset cogitare Episcopis illa quidem permitti, Archiepiscopis, & Primatibus, qui Episcopis præstant, eadem denegari.

Papa est ordinarius omnium ordinario, & Ecclesie Romane omnes Ecclesie subsunt.

§. 5. Sicut autem Petrus Apostolus primus fuit Apostolorum, ita & Ecclesia suo nomine consecrata, Domino instituentem, prima est, & caput cæterarum: & qui illi præest, cæteros Episcopos antecellit: unde ad eam, tanquam ad matrem, & atque apicem, omnes majores Ecclesie, & Episcopi recurrunt, a qua quasi a quodam capite, dona velut in corpus omne diffunduntur. Ipsa autem tanquam omnium magistra, celsiore sede residens, a quoquam judicari non poterit. Quinimo velut tempore Noe omnes extra arcam positi, diluvii vastitate consumpti sunt: sic extra Petri naviculam constituti, æternæ damnationis fluctibus obruentur.

TITULUS VI. DE ELECTIONE.

Duobus modis creantur Episcopi.

Romoveantur autem tam Episcopi, quam Prælati cæteri, aut per electionem, aut per postulationem.

Quid sit Electio, & quod ad unum jus eligendi habentes citari debent, alios non valet electio: & non citatus potest habere ratam electionem.

§. 2. Cæterum, ut prius de electione dicamus, Electio nihil aliud est, quam hominis alicuius ad dignitatem, vel fraternam societatem Canonicè facta vocatio: nam cum viduatur providenda est Ecclesie, debent cuncti, qui eligendi jus habent, legitime citari, ut electioni interfint. Quod si vel in unius persona fuerit id omisum, irritam reddit electionem talis omisio. Sæpe etenim rescriptum est, magis hac in re unius obesse contemptum, quam multorum e contradictionem: plane si is, qui citatus non fuerit, ratam adveniens habere velit electionem, non manda erit electio.

Abiens potest uni de Capitulo votum suum demandare. h. d.

§. 3. Sed & si quis casu aliquo ad electionem accedere fuerit impeditus, votum suum uni, vel pluribus de Capitulo demandare minime prohibendus erit.

Procurator ad eligendum non potest unum procuratorio, alium proprio nomine eligere, nisi habeat mandatum de eligenda certa persona.

§. 4. Et si tantum uni votum suum quis demandaverit, & is unum suo, alium mandantis nomine in scrutinio nominandum duxerit, nihil agit, nisi de certa eligenda persona mandatum acceperit: quo casu in illam mandantis, in aliam suo nomine jure consentire poterit.

Duobus procuratoribus ad eligendum datus in solidum, non possunt ambo eligere, sed erit melior conditio occupantis: & si non appareat de prioritate in occupando, præponitur electus a Capitulo, vel primo nominatus in procuratio h. d.

§. 5. Quod si pluribus in solidum vices suas quis commiserit, non quidem omnes reddere votum poterunt (quia vota digerit possent in diversos, sicque res non haberet exitum) sed erit occupantis melior conditio: & si ita concurrant, ut inter eos prior non appareat, is admittetur duntaxat, quem vel Capitulum, vel pars major elegerit: vel si concordare nequeant, is, qui primus in instrumento, vel literis procurationis nominatus fuerit.

Non possunt plures deputari ad eligendum non in solidum. h. d.

§. 6. Sin autem plures non in solidum constituti fuerint, eadem ratione nullus eorum admittendus erit, sibi que mandans imputet, qui sic eos imprudenter constituerit.

Non potest votum in electione reddi per literas.

a C. antiq. extr. de priv. b quod sicut in fin. princ. d. tit. de elect. c d. c. quod si ut in fin. princ. d. C. si quis iusto. §. porro. de elect. in 6. e C. si quis iusto in princ. de elect. in 6.

§. 7. Sed cum absens reclamante Capitulo extraneum constituere nequeat, videamus, an, si nullus de collegio velit esse procurator, saltem per literas votum suum reddere valeat: & sane, cum non ante electionem, sed in ipsa electione secreta, & sigillatim duntaxat singulorum vota sint exprimenda, per literas reddi non poterunt.

Superius dicta non habent locum in electione Papæ, in qua multa sunt specialia. h. d.

§. 8. Sed hæc quidem in aliorum Episcoporum, non in Romani Pontif. electione obtinent. In hujus enim nec ulla necessaria est citatio, nec alii quis absens votum suum demandare permittitur. Alia quoque in eo specialiter constituta sunt, quæ ex Decretalium libris decentius est, quam hic accipere.

Electio celebratur tribus modis, & quomodo per inspirationem: & quod Laici non per inspirationem, sed per conspirationem dicuntur eligere. h. d.

§. 9. Celebratur autem electio tribus modis, per inspirationem, per scrutinium, & per compromissum: per inspirationem, ut cum electores nullo precedente tractatu, quasi divini Spiritus impulsu, simul omnes in unum repente consentiant, & simul unum nominant: quod si forte Laici prece, vel precio corrupti aliquid concordibus clamoribus petant, is non tam per inspirationem, quam per nefariam conspirationem nominatus, omni penitus electionis fructu merito carere debet.

Quomodo dicatur celebrari electio per scrutinium, & qui sint scrutatores. h. d.

§. 10. Per scrutinium fieri dicitur electio, cum presentibus omnibus, qui debent, volunt, & possunt commode interesse, tres de collegio fide digni assumuntur, qui secreta, & sigillatim vota cunctorum diligenter exquirunt, & demum in scripturam redacta publicant. Quo facto collatione habita is demum censetur electus, in quem vel omnes, vel major, & sanior pars Capituli statim consenserint.

Pars minor eligentium, ad infringendam majoris partis electionem, potest opponere de propria auctoritate ac solo, & de meritis electi. h. d.

§. 11. Quod si eligentium vota ita se dividerint, ut hinc quidem electorum pars numerosior consistat, inde minor, sed quæ non minus ex auctoritate eligentium, quam ex meritis electi sanior appareat, ad infringendam partis numerosioris electionem facultas erit minori, & de auctoritate ipsorum eligentium, & de meritis eorum, qui electi fuerint, opponere.

Contra electionem factam a duabus partibus non potest opponi nisi de nullitate voti alicujus eorum dictarum partium h. d.

§. 12. Hoc tamen tunc obtinebit, cum non magnus in altera parte contigerit excessus: cæterum si quando e duabus electionibus celebratis pars altera eligentium alia duplo major numero deprehendatur, contra hujusmodi electores ad extenuationem meriti, vel auctoritatis ipsorum paucioribus vel electo ab eis opponendi facultas non erit, quanquam, si quid opponere voluerint, quod votum illius, cui opponitur, nullum ipso jure redderet, id eis minime censetur interdictum. Vocantur autem viri tres de collegio sumti, Scrutatores, eo quod singulorum vota diligenter scrutentur.

Quomodo per compromissum celebratur electio, & quod arbitri non servantes formam compromissi nulliter eligunt h. d.

§. 13. Per compromissum celebratur electio, cum plures idonei viri eliguntur, in quos omnium vice eligenda certo modo facultas & potestas transfunditur, qui arbitri compromissi fines diligenter custodire debent, scituri, si quid non secundum demandatam formam egerint, nullum habiturum esse juris effectum.

H h h h h 2

Pote-

a C. perpetuo ubi presump. 8. Helia. de elect. in 6. b C. si ergo. 8. q. 1. & c. 2. de election. extra. c C. si quando contigerit de elect. in 6.

Potestas arbitrorum non expirat re non integra, etiam non secuta electione. h. d.

§. 14. Quod si intra terminos constiterint, quod ab eis gestum fuerit, usque adeo ratum habendum erit, ut etiam non secuta electione, re tamen non integra, demandata sibi potestas revocari non possit.

Ostendimus, quibus modis electio celebretur: consequens nunc est, ut videamus, & qui possint eligere, & in quos cadere possit electio.

TITULUS VII. QUI ELIGERE, ELIGIVE POSSUNT.

Quibus jus eligendi competat. h. d.

Jus igitur Prælatorum eligendi ad Canonicos hodie, & ad viduatae Ecclesie pertinet collegium. Sed & si qui consuetudine, vel præscriptione, pacto, vel privilegio fuerint muniti, ab electione minime sunt excludendi.

Impuberes, & non constituti in sacris non possunt eligere. h. d.

§. 2. Sed neque in pupillari ætate constituti, neque ii, qui sacris ordinibus non sunt decorati, sunt admittendi. Absurdum enim esset, si ad tanti ponderis res explicandas ii, quorum nullum est animi iudicium, & ad sacra tractanda ii, qui nondum illa attigerunt, assummerentur.

Excommunicatus minore excommunicatione eligitur: secus majore.

§. 3. Illud quæsitum est, an excommunicati ad eligendum admitti possint. Et sane, si minoris excommunicationis vinculo tantum fuerint innodati, ab electione arcedendi non sunt: Anathemate autem percussis ab omni penitus eligendi facultate repelluntur.

Suspensus a canone eligitur: secus ab homine.

§. 4. In suspensio quoque non absumit obtrinet distinctio. Si enim quis per solam canonis dispensationem suspensus sit, electioni interesse minime prohibetur: si vero per iudicis sententiam anathematizato similis habebitur.

Eligere a superiore prohibiti, absentes, hæretici non possunt eligere.

§. 5. His quoque & illi annuerari debent, quibus a superiore, ne eligant, interdictum est. Item absentes, qui tamen si legitimis causis ad electionem accedere impeditos esse se docuerint, aliis de Capitulo votum suum demandare secundum ea, quæ proxime exposuimus, minime sunt prohibendi. Hæreticis autem, vel non Catholicis indistincte jus eligendi admittitur.

Ob non servatam formam, & ob negligentiam eligentium, electio devolvitur ad proximum superiorem. h. d.

§. 6. Interdum tamen accidit, ut ii, quibus ab initio jus eligendi competit, eo jure postmodum priventur: ut puta, si qui aliter, quam per præscriptas formas eligere tentaverint: item qui per temporis constitutionibus diffinitum in eligendo negligentes fuerint: quo casu ad proximum superiorem eligendi potestas devolvitur.

Electio facta de indigno, jus eligendi transfert ad Romanum Pontificem.

§. 7. Alia sane causa eorum est, qui scientes indignum eligunt, aut postulant: nam licet & ii eligendi jure priventur, id tamen non ad Primatem, aut Archiepiscopum, sed immediate ad summum Pontificem devolvitur. Laici non possunt. h. d.

§. 8. Laici quoque, etiam si Principes sint, nullo neque consuetudinis, neque præscriptionis, neque conventionis jure ad electionem aspirare permittitur. Patroni tamen circa jam factam electionem non indecenter postulant assensus.

Qualem Episcopum esse oporteat. h. d.

§. 9. Oportet autem eum, qui in Episcopum eligendus sit [cum Ars sit artium, regimen animarum] ætate maturum esse, natalibus illatum, corpore integrum, fama candidum, literis instructum, religiosum, prudentem, temperatum, castum, hospitalem, mansuetum, irreprehensibilem, secundum ea, quæ latius infra dicturi sumus. Si enim ad seculares honores sine suffragatione meritorum indignum est perveniri, & notari ambitus solent, quos probitatis documenta non adjuvant: quam diligens, ac prudens habenda est dispensatio divinorum munerum, & Ecclesiasticarum dignitatum.

Minor triginta annis, excommunicatus, suspensus, & non constitutus in sacris, & schismaticus non reconciliatus, non possunt eligi.

§. 10. Igitur is, qui ad Episcopalem dignitatem promovendus est, annos natus esse debet non minus triginta: nam ea ætate Dominum & baptizatum esse, & concionatum fuisse legimus: alioqui si quis minor fuerit, eligi non poterit. Idem d. juris est in iis, qui aut excommunicationis, aut suspensionis vinculo sunt innodati. Sed nec ii e, qui in sacris ordinibus non sunt constituti, saltem subdiaconatu, neque schismatici eligi debent.

Eligentes indignum per triennium eligi non possunt. h. d.

§. 11. Illi quoque, qui scienter indignum eligunt, non solum eligendi potestate privandi sunt, verum etiam per triennium, ut ab aliis possint eligi, se ipsos inhabiles reddunt.

Neophytæ non possunt eligi.

§. 12. Neophytæ quoque in Episcopos ordinari prohibentur: indecens enim est, & valde præposterum, eum fieri magistrum, qui nondum didicit esse discipulum. Appellatur autem Neophytæ b, qui propositum sacre religionis noviter assumserunt.

TITULUS VIII. DE POSTULATIONE.

Quid sit postulatio. h. d.

Postulatio est ejus, qui eligi non potest in Prælatum, concursu Capituli facta petitio.

Qui non animi vel corporis vitio, sed alias non potest eligi puta minor XXX. annis, vel spurvis potest postulari.

§. 2. Sciendum est enim quosdam esse, qui quamvis eligi non possint, postulari tamen minime prohibentur. Quæ res ita videtur posse commode diffiniri, ut quicumque non animi, vel corporis vitio, sed ob alterius defectum qualitatibus impediuntur, iidem tamen postulari possint. Ex hoc apparet, eum, qui trigentesimum annum nondum complevit, item in minoribus ordinibus constitutum, aut laicum, item naturalibus læsum, licet eligi non possint, postulari tamen posse.

Episcopus & electus debent postulari, non eligi: secus Abbas, & alii inferiores. h. d.

§. 3. Episcopus quoque cum propriæ sit alligatus Ecclesie, ad aliam transitum facere non potest: ea propter non eligendus, sed postulandus erit. Non idem juris est in Abbatibus, & cæteris Prælatibus infra Episcopalem dignitatem constitutis: isti enim, licet propriæ Ecclesie videantur alligati, nihilominus eligi possunt: proprium tamen non deferunt monasterium, nisi licentia legitime impetrata.

TI.

a Infra, de vit. & honestat. b c. cum in cunctis. extr. de elect. c. can. Presbyter. dist. 78. d. sup. eod. tit. §. illud. & §. seq. e. can. de Syrocusana. in fin. dist. 28. c. a multis. de ætate & qualitat. §. c. cum in cunctis. §. fin. & c. cum Vinmoniens. & c. per inquisitionem. extr. de elect. g. can. can. 1. dist. 48. h. can. 2. ead. dist. i. gl. in ver. vera postulatio. c. 1. de postulat. in 6. x. gl. in c. fin. extr. de postulat. & c. cupientes. §. denique de elect. in 6. l. c. innotuit. extra, de elect. m. d. c. ubi gl. extra, eod. tit. n. c. nullus religiosus & c. si Abbatem, de elect. in 6.

a C. in causis. ex. eod. tit. b supra tit. præced. §. sed. etsi quis. c. d. c. quinquam. de elect. in 6. d. d. c. sacrosanct. in fin. & c. cum terra. in fin. eod. tit. cap. nobis. ex. de jure pa.

TITULUS IX. DE CONFIRMATIONE ELECTIONIS.

Electus debet intra mensem consentire electioni, alioquin alius poterit eligi. h. d.

Nunc videndum est de confirmatione. Sciendum est itaque in primis, Gregoriana constitutione a in Lugdunensi Concilio cautum fuisse, ut electores, quamprimum commode possint, operam dent, ut electi consentiam habeant: quem si infra mensem, sine causa legibus cognita, electus accommodare distulerit, jure, si quod ei fuerat ex tali electione quæsitum, statim carere debere: electoresque ad aliam electionem libere posse convolare.

Electus post consensum electioni præstitum, vel notitiam habitam, debet intra mensem ad sedem Apostolicam iter arripere, & quanto citius poterit, confirmationem obtinere.

§. 2. Eadem constitutione b cavetur, electum infra tres menses post consensum electioni præstitum, si nullum justum impedimentum obstat, confirmationem a superiore Prælato petere debere: alioqui trimestri spatio elapso electionem esse penitus irritandam. Sed cum interdum eveniat, ut aliquorum locorum vicinitas minus exigat, aliquorum distantia prolixius tempus expositat consultissime Nicolaus c III. sanxit: ut electi, quorum electionum confirmationes ad sedem Apostolicam examen deducit, immediata subjectio, vel appellatio interdicta devolvit, infra mensem post consensum, vel habitam de ipsorum electione notitiam, ad sedem ipsam Apostolicam iter arripiant, & quanto citius commode poterunt, cum omnibus iuribus coram sede Apostolica personaliter comparere nitantur, suarum electionum confirmationes petaturi: aliaque insuper adjecit, quibus Ecclesiarum periculosis vacationibus ac malignantium subterfugiis, electorumque in commodis facile occurritur: quæ non solum in electionibus, verum etiam in postulationibus obtinere voluit.

Non confirmatus non potest res Ecclesie administrare. h. d.

§. 3. Quamdiu d. autem quis confirmatus non est, rerum Ecclesiasticarum administrator esse non potest. Quod si negotiis Ecclesie, ad quam vocatus est, sese temere ingesserit, omni jure quod ei per electionem quæsitum fuerit, statim privandus erit: nullo neque Oeconomatus, nec procuratoris prætextu excusandus.

Electio non est obediendum, nisi literis confirmationis ostensis. h. d.

§. 4. Petet igitur is, qui confirmatus est, ab Apostolica sede literas, confirmationis suæ tenorem continentes, illique ostendet, ad quos ea res pertinet: alioqui nulli eum absque dictarum literarum ostensione recipere tenebuntur. Quod & in promotione apud dictam sedem facta, & in consecrationis, vel benedictionis munere, locum sibi vendicat.

Confirmatio non conceditur, nisi cum causa cognitione. h. d.

§. 5. Is autem e, ad quem confirmatio pertinet, diligenter examinare debet & electionis processum, & personam electi: est enim hoc generale, ut ad eum pertineat examinatio, ad quem manus impositio spectat. Et cum omnia rite concurrunt, tunc munus ei confirmationis impædat. Quod si secus factum fuerit, non solum deiciendus erit indigne promotus, verum etiam indigne promovens puniendus. Nihil est enim quod Ecclesie Dei magis officiat, quam si indigni ad regimen assumantur animarum. Quod cum in cunctis sacris ordinibus sibi locum vendicer, in Episcopo tamen multo fortius: qui ad curam aliorum positus, in se ipso debet ostendere, quomodo cæteros in domo Dei oporteat conversari. Quod si forte eligentium vota in duas se diviserint partes, is confirmatoris iudicio alteri præferendus erit, qui majoribus juvatur studiis & meritis.

a C. quam sit. de elect. in 6. b d. c. quam sit. de elect. in 6. c. Cupientes. de elect. in 6. d. Cap. avaritia. de elect. in 6. e. C. nihil est. in princ. extra, de elect.

Si unus sit postulator, alius electus proponitur electus aque idoneus, nisi postulantium sit duplo major numerus. Qui tamen si ignoranter indignum postulaverint, nec postulatio, nec electio valet: sed si scienter, electio tenet. h. d.

§. 6. Et a si vacante Ecclesia, scisso in duas partes Capitulo, alius quidem electus fuerit, alius vero postulatus, quæritur potest, electio, ne confirmanda, an vero postulatio sit admittenda? in qua specie si tam postulatus, quam electus sint idonei, responsum est: si postulantium numerus sit eligentium duplo major, utique postulationem esse admittendam: si id minus, electionem confirmandam. Sed si postulantes indignum necii postulaverunt, nec postulatio, nec electio rata habenda erit: si scienter & prudentes, erit electio confirmanda.

In confirmatione facienda citandi sunt, quorum interesse potest. Et calumniose opposites puniuntur. h. d.

§. 7. Illud b etiam confirmante observare oportet, ne dum nimia in confirmando celeritate utitur, contra doctrinam Apostoli proprium affectum juri & æquitati præponat. Itaque si coelectus aliquis, vel contradictor appareat, ante confirmationem nominatim vocandus est: alioqui si nemo appareat in foribus Ecclesie, in qua electio facta est, generaliter edicendum erit, ut si qui sint, qui confirmationi futuræ velint opponere, ad contradicendum in assignato peremptorio termino præsentem esse debeant. Quæ omnia locum habent, sive concorditer electio fuerit celebrata, sive non. Sciunt autem ii, qui contra electionem opponendam duxerint, se, si probationibus destituti fuerint, ab omni poenitentis præsidio exclusos, legitimis poenis esse subjiandos.

Potest dispensari cum electo schismatico, si nullum ordinem a schismaticis susceperit. h. d.

§. 8. De e illo dubitari contingit, an ejus, qui abjurato schismate ad unitatem Ecclesie rediit, confirmanda sit electio? & responsum est: si a schismaticis nullum susceperit ordinem, & ejus electio canonicè celebrata deprehendatur, posse illam dispensative confirmari.

Confirmatus & nondum consecratus exercet solum, quæ sunt jurisdictionis, non quæ sunt ordinis. Et nemo dat quod non habet. h. d.

§. 9. Igitur confirmatione secuta, inter electum & personam eligentium, hoc est, Ecclesiam, spirituale conjugium d. contrahitur. Quapropter confirmatus liberam super illis statuendi nanciscitur facultatem. Hoc autem sic intelligi oportet e, ut eorum quidem quæ jurisdictionis sunt, ut puta, corrigendi, excommunicandi, jusjurandum exigendi, conferendi, confirmandi, & iis similium, libera confirmatio permittitur tractatio: ea vero, quæ non jurisdictionis, sed ordinis sunt f, veluti Clericorum ordinationes, benedictiones virginum, depositiones, Ecclesiarum & altarium consecrationes, ante propriam consecrationem peragere prohibentur. Neque enim ratio suadere videtur, ut quis in alios id conferre possit, quo eundem indigere dignoscitur. Quod si consecratus sit, non solum quæ jurisdictionis, verum etiam quæ ordinis sunt, exequi poterit.

TITULUS X. DE CONSECRATIONE.

Consecratio expediti debet intra tres menses post confirmationem. h. d.

Debet igitur is qui canonicè electus, confirmatus, & examinatus est, novissime consecrari. Quod si quidem, ne Ecclesia Pastoris quasi destituta solatio aliquod patiat incommodum, intra tres menses

a C. scriptum est, extr. de elect. b c. fin. de elect. in 6. c. c. quia diligentia. extr. de elect. d. c. 2. §. sicut autem. extr. de translat. Episc. e. Gl. fin. c. transmissa. extr. de elect. f. c. quod si quis. §. præterea. & d. gl. fin. extr. de elect. g. can. 2. dist. 75.